

BUTLLETÍ FILOSOFIA 3/18

 UdGFormació
Fundació Universitat de Girona Innovació i Formació

 Grup IREF
Grup d'Innovació i Recerca per
l'Ensenyament de la Filosofia

LA FORMACIÓ UNIVERSITÀRIA EN FILOSOFIA 3/18

SUMARI BUTLLETÍ FILOSOFIA 3/18. Núm. 96 Octubre 2013

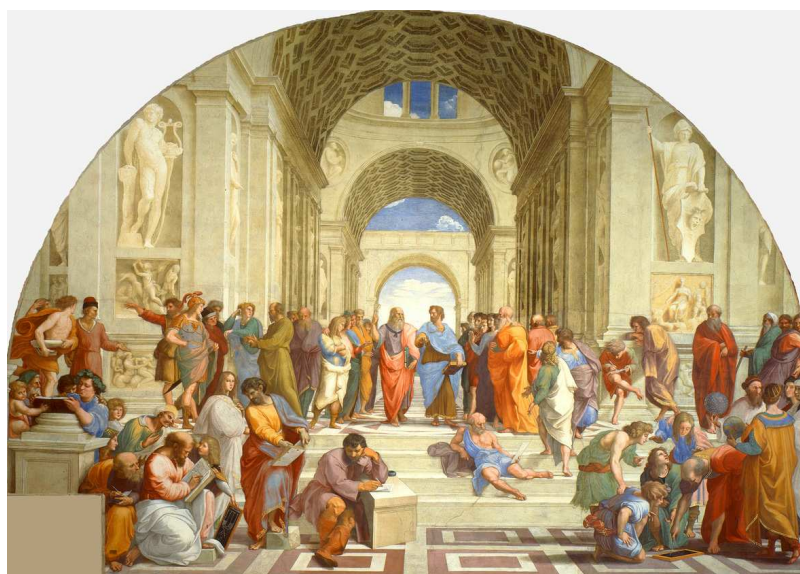
Carreras, Carla. **Introducció**, p. 2; **Antecedents i objectius**, p. 3; **Estructura**, p. 4; **Professorat**, p. 5; **Històric**, p. 6; **Valoracions**, p. 8; **Informacions**, p. 12.

Introducció

En educació, la necessitat de recuperar una perspectiva integradora del saber s'ha anat imposant per motius diferents arreu del món. La filosofia, com a disciplina intel·lectual, és potser la matèria que pot ajudar més a recuperar aquesta visió unitària del món, que doti de sentit la superespecialització moderna. Al mateix temps, la filosofia també pretén establir el pont entre l'activitat professional de cadascú i la resta de la vida personal, en la perspectiva de projectes vitals més significatius.

El projecte Filosofia 3/18 proposa uns materials que ajuden els estudiants a:

- afavorir i millorar les habilitats de raonament a través de la reflexió individual i el diàleg, partint de la base que tot aquell que és capaç de parlar, és capaç de pensar, i que millorar la parla és millorar el pensament;
- adquirir una capacitat de recerca lògica des del propi llenguatge quotidià, que comporta una millora en la capacitat de diàleg, lectura, escriptura i càlcul;
- descobrir que la discussió, l'intercanvi i el diàleg són mitjans vàlids per aprendre a raonar;
- reflexionar sobre si mateixos i sobre la seva relació amb l'entorn físic i social des d'un punt de vista filosòfic, és a dir, conceptual i globalitzador alhora.

Antecedents i objectius

El màster en Filosofia 3/18 té com a antecedents històrics el Màster en *Philosophy for Children*, organitzat per l'IAPC (Institute for the Advancement of Philosophy for Children) a la Montclair State University (New Jersey, EEUU), els seminaris (*workshops*) d'estiu i de primavera que es realitzaven a Mendham (New Jersey) i un programa de doctorat en Philosophy for Children, durant la dècada dels 90.

Durant uns anys, també hi va haver una proposta de Màster internacional en *Filosofía para Niños* a la Universidad Iberoamericana de México.

Hi ha hagut alguns cursos de postgrau presencials en universitats d'arreu del món però que no tenien la categoria de màster.

A Catalunya, el GrupIREF ha estat oferint cursos d'introducció i d'especialització sobre el projecte Filosofia 3/18 gairebé des de la seva creació el 1987, a més de formació del professorat i assessoraments a les escoles que treballen amb el projecte.

Les demandes dels més de 2000 mestres i professors que treballen amb Filosofia 3/18 a les aules, ens va fer adonar de la necessitat de fer un pas més enllà i oferir una formació més aprofundida i que atorgués un títol universitari. En aquest sentit, el conveni ja existent entre el GrupIREF i la Universitat de Girona va facilitar la posada en marxa d'un títol de Màster reconegut per la UdG.

El Màster que es proposa, doncs, ofereix l'acreditació adequada per poder optar a la formació de formadors i completa la formació bàsica que ofereix el GrupIREF en conveni amb la Generalitat de Catalunya.

Els objectius que persegueix la formació universitària en Filosofia 3/18 són:

- Dotar d'una formació més completa els mestres i professors que treballen amb el projecte a les aules.
- Formar formadors en el projecte.
- Oferir una formació especialitzada en el projecte a estudiants, llicenciats i graduats en Filosofia i en Magisteri.
- Oferir formació complementària en un projecte filosòfic-educatiu que té una àmplia tradició també en el camp de l'educació no formal a altres professionals de l'educació.

El Màster està dirigit principalment a mestres i professors en exercici. Tanmateix, els continguts del Màster tenen aplicació directa als diferents àmbits i nivells de l'educació formal i no formal; per això, es dirigeix també a d'altres professionals de l'educació, oferint-los formació complementària en un projecte filosòficoeducatiu que té una tradició àmplia també en el camp de l'educació no formal.

Estructura

El màster en Filosofia 3/18 és un màster de 90 crèdits ECTS i dos cursos acadèmics, íntegrament *on line*. S'ofereix en versió catalana i espanyola. La seva estructura modular inclou un Pràcticum i un Treball Final de Màster.

El màster està dividit en sis mòduls repartits en els dos cursos acadèmics:

1er curs:

Filosofia i educació (9 crèdits): permet reflexionar sobre l'educació avui i analitzar el paper de la filosofia en l'educació. Aquest primer mòdul vol donar una visió àmplia i general de temes i conceptes diferents que són a la base del projecte Filosofia 3/18: filosofia, educació, democràcia, pensament o experiència.

Aprendre a pensar (6 crèdits): ofereix conèixer en profunditat els conceptes bàsics i els diferents àmbits d'aplicació del projecte Filosofia 3/18. Es pretén treballar els conceptes tractats en el primer mòdul des del projecte; és a dir, mostrar de quina manera i en quin sentit els conceptes de filosofia, educació, democràcia o experiència fonamenten Filosofia 3/18. També es reflexiona sobre conceptes específics del projecte com el de "comunitat de recerca" o "pensament multidimensional".

El currículum Filosofia 3/18 (15 crèdits): consisteix a analitzar els materials bàsics i els complementaris del projecte. Aquest mòdul presenta les novel·les i manuals del projecte original de Lipman i tots aquells materials elaborats pel Grup IREF que han anat conformant, complementant i enriquint el projecte al llarg de 25 anys. També inclou una reflexió sobre la metodologia i el tractament dels temes i materials. Al final d'aquest mòdul, l'estudiant ha de poder realitzar amb solvència l'anàlisi d'una sessió pràctica, tant des del punt de vista dels continguts com de la metodologia que hi apareix.

Fonamentació teòrica (15 crèdits): vol aprofundir en els conceptes teòrics que fonamenten el projecte Filosofia 3/18. És evident que, darrere els materials del projecte, hi ha noms i cognoms de grans figures del pensament (filosòfic, pedagògic, psicològic, etc.). Les seves reflexions ens han d'ajudar a comprendre i donar sentit a allò que fem quan portem la filosofia a l'aula. En aquest mòdul, hi ha una part comuna i una part específica, en la qual l'estudiant pot triar l'itinerari sobre el qual vol treballar (Infantil, Primària, Secundària i Batxillerat). Cadascuna d'aquestes etapes té temes, problemàtiques, conceptes i maneres de fer propis que requereixen una mirada més atenta i una reflexió més acurada.

2n curs:

És eminentment pràctic. Consta d'unes pràctiques i de l'elaboració del Treball Final de Màster. El fet que aquesta part pràctica es concentri al segon curs del Màster és una qüestió de "progrés natural". Entenem que només després d'haver-se familiaritzat amb els conceptes i amb els materials del projecte podem ser capaços d'"enfrentar-nos" directament amb la pràctica a l'aula.

Pràcticum (15 crèdits): pràctiques d'aula, amb assessorament del tutor. Es decideix el programa, el text que es treballarà i el nombre de sessions adequades per fer-ho. El tutor ofereix orientació en les pràctiques aconsellant la millor manera d'enfocar les sessions i donant eines i

Treball Final de Màster (TFM) (30 crèdits), que consisteix en una recerca original teòrica o pràctica tutoritzada. La recerca ha de ser inèdita i, per això, la coordinació del màster ofereix una llista de possibles temes així com un llistat dels temes, que ja s'han treballat en les edicions anteriors. Amb l'assessorament del tutor personal, l'estudiant tria el tema i elabora un primer índex i pla de treball que serà valorat per la comissió avaluadora. Aquesta comissió pot suggerir canvis en el plantejament o en la direcció del treball. El treball definitiu serà avaluat per la comissió avaluadora.

Professorat

El professorat del Màster està format per professors de Secundària i Universitat estretament vinculats al projecte Filosofia 3/18 en la majoria de casos. Es compta també amb l'aportació de professors de filosofia no directament relacionats amb el projecte, però que són especialistes en disciplines i temes íntimament relacionats amb l'àmbit d'aplicació del projecte.

Així, d'una banda, hi ha professors que treballen directament el projecte a les seves aules dels instituts i les universitats, i de l'altra, professors universitaris que treballen i investiguen qüestions afins. Amb aquest ampli espectre de professionals, el Màster vol donar una visió àmplia i interdisciplinària de les àrees d'estudi i treball de Filosofia 3/18.

Hi ha també un equip de tutors que ajuden i dirigeixen les pràctiques i els treballs dels alumnes del Màster. Els tutors són professionals directament vinculats amb el projecte. En alguns casos, són mestres i professors que, des de fa anys, treballen amb el projecte en les seves aules; en altres casos, treballen des del Grup IREF impartint cursos d'introducció i aprofundiment en els diferents programes de Filosofia 3/18, així com elaborant materials i assessorant mestres i centres que treballen amb el projecte. Tots els tutors tenen, doncs, una àmplia formació i experiència en Filosofia 3/18. Tots tenen també el títol de Màster en Filosofia 3/18.

Cada tutor es fa càrrec de 3 o 4 alumnes com a màxim per tal de poder garantir una major atenció a cada alumne. La feina dels tutors és més clarament visible en els mòduls 5 (Pràcticum) i 6 (TFM) perquè treballen al costat dels estudiants en l'organització de les sessions pràctiques (programa, materials, estructura i progrés de la sessió) i en l'elaboració del treball final (tema, enfocament, metodologia, bibliografia, etc.). Tanmateix, els tutors també intervien en els debats o converses que es produeixen en els diferents fòrums del màster.

Històric

El màster va oferir la seva primera edició durant el bienni 2006-08 i, enguany, el màster arriba a la seva cinquena edició (bienni 2013-2015).

Pel màster hi han passat 88 alumnes (una mitjana de 22 alumnes per edició). El màster estipula un mínim de 15 alumnes i un màxim de 25.

La procedència dels alumnes és molt diversa, però principalment provenen de Catalunya i Balears.

Barcelona	33
Girona	17
Tarragona	6
Lleida	8
Balears	11
País Valencià	3
Andalusia	1
Aragó	1
País Basc	1
Portugal	2
Mèxic	2
Colòmbia	1
Estats Units	2

Pel que fa als estudis realitzats amb anterioritat al màster, la majoria dels alumnes són mestres d'Infantil i Primària i professors de filosofia a Secundària i Batxillerat. Tanmateix, hi ha alguns alumnes que es dediquen professionalment a altres àmbits relacionats amb l'educació (assessors educatius, treballadors socials, etc) i també professionals no vinculats directament amb l'educació, als quals el projecte ha interessat a nivell personal (advocats, interioristes o infermeres, per exemple).

	Alumnes 1r curs	Alumnes 2n curs	Titulats
1 ^a edició (2006-08)	24	19	13
2 ^a edició (2007-09)	16	14	9
3 ^a edició (2009-11)	24	16	10
4 ^a edició (2011-13)	24	20	12
	88	69	44

L'índex de reducció de matrícula entre el 1r i el 2n curs és, de mitjana, d'un 21%, percentatge dintre dels marges considerats "habituals" en màsters de dos anys de durada. En la majoria de casos, els motius al·legats pels estudiants per no continuar el màster són de tipus professional. Cal tenir present que, en la gran majoria dels casos, els alumnes del màster són docents o professionals en exercici i, malgrat ser un màster on-line que ofereix gran flexibilitat en els horaris d'estudi, requereix una dedicació constant. En alguns casos en què els estudiants que han deixat el màster eren llicenciats o graduats recents, el motiu al·legat amb més freqüència ha estat l'inici de la vida laboral.

El total de titulats en aquestes quatre edicions és de 44 alumnes (50% respecte al total d'alumnes; 63,7% respecte als matriculats en el segon curs). En aquest cas, la diferència entre el nombre d'alumnes que comencen el segon curs i el nombre d'estudiants que obtenen el títol de màster es deu a dos motius diferents: en alguns casos, els alumnes matriculats no presenten el TFM; en altres casos, no el superen. El percentatge de superació del TFM és del 80%. Els motius al·legats per no presentar-lo són, en general, els mateixos que donen per no matricular-se al segon curs.

Des de la coordinació del màster i l'equip de tutors es treballa per orientar de la manera més efectiva els estudiants del màster i ajudar-los a l'obtenció del títol final.

Valoracions

Des de la Fundació UdG: Innovació i Formació, que és l'òrgan de la UdG que s'encarrega de la gestió del Màster, es passen als alumnes del màster unes avaluacions (a mig curs, final de curs i final de màster) per poder avaluar el grau de satisfacció del màster.

La valoració que fan els alumnes del Màster en Filosofia 3/18 és molt positiva. La nota mitjana de les avaluacions en les quatre edicions ha estat un 8,8.

Els ítems pels quals s'ha preguntat als alumnes són els següents:

1. Contingut teòric/pràctic
2. Material didàctic
3. Contingut aplicable
4. Valoració del treball pràctic
5. Valoració del director i/o coordinador
6. Organització de l'activitat
7. Qualificació global
8. Realització dels continguts programats
9. Valoració dels professors programats
10. Informació tramesa

Els ítems més ben valorats són la realització dels continguts programats (9,35) i el contingut aplicable (9,18).

Els "menys" valorats, el material didàctic (8,38) i el treball pràctic (8,37), bàsicament degut a la naturalesa *on-line* del màster i *virtual* de les tutories, segons els comentaris dels alumnes.

Les dificultats més repetides amb les que s'han trobat els alumnes del màster són :

- el funcionament tècnic de l'aula virtual i els fòrums;
- la diversitat d'estudis previs dels alumnes d'una mateixa edició;
- la poca experiència en ensenyament no presencial;
- la dificultat d'establir una Comunitat de Recerca i un diàleg filosòfic entre els alumnes a través del fòrum.

També s'ha preguntat als estudiants del màster per la valoració que els mereix el professorat que intervé en el màster. En aquest cas, els ítems de valoració han estat els següents:

1. Domini de la matèria
2. Claredat de l'exposició
3. Resposta a les preguntes
4. Interacció amb el grup
5. Adequació al programa
6. Valoració personal

Els resultats, en relació amb aquests ítems, han estat molt positius. Els estudiants valoren molt positivament els professors del màster, tant els que estan més estretament vinculats al projecte com el professorat extern. La mitjana d'aquesta avaluació és 9.

Els ítems més ben valorats són el "domini de la matèria" (9,48) i l'"adequació al programa" (9,31).

Que això sigui així és especialment important perquè, d'una banda, mostra la gran competència professional de les persones que intervenen en el màster i, de l'altra, que les aportacions del professorat extern es perceben molt positivament com a totalment escaients i adequades al contingut del màster.

Els ítems "menys" valorats en aquesta avaluació són la "interacció amb el grup" (8,1) i la "resposta a les preguntes" (8,87). Aquests dos ítems tenen a veure directament amb el fet que el màster és un màster on-line en el qual la relació professor-alumne és molt diferent de la que s'estableix normalment en una classe presencial. Com ja hem comentat, els estudiants admeten la seva poca experiència en ensenyament no presencial i això mateix pot aplicar-se també als professors. La comunicació professor-alumne es realitza només a través dels diferents fòrums del màster i, per tant, l'expressió és sempre escrita i sense un retorn immediat. En aquest sentit, s'ha anat progressant al llarg de les diferents edicions del màster i continuem treballant per fer que aquest contacte sigui cada cop més fluid i dinàmic, tot i que no pugui assolir mai l'espontaneïtat i vivacitat del diàleg directe.

ALGUNS COMENTARIS D'ALUMNES DEL MÀSTER

- "Per a mi el Màster ha estat molt profitós, tot i que he de reconèixer que en certs aspectes m'ha resultat difícil de seguir. Treballar i estudiar alhora és una mica complicat i jo ho hauria d'haver previst. M'ha aportat molta informació i eines per ampliar i aprofundir. Quan he necessitat ajuda també l'he rebut i m'ha estat molt útil."
- "Hauria estat bé, tot i que el màster és on-line, realitzar una o dues trobades de tots els alumnes del màster."
- "El treball en un entorn virtual té els seus avantatges, principalment el fet de no estar subjecte a un horari rígid i poder treballar de forma bastant autònoma. Però aquesta autonomia pot esdevenir un inconvenient si no hi ha un diàleg fluïd i un intercanvi d'experiències a través del fòrum. És un aspecte que hauria de cuidar molt en futurs màsters."
- "L'entorn virtual del campus no facilita gens l'intercanvi d'idees i de treball amb la resta de companys."
- "L'expectativa que tenia del curs era satisfactòria, ara em sento més preparada per abordar, tant teòricament com pràctica els fonaments bàsics del programa de Filosofia per Nens."
- "Crec que el màster hauria d'incloure una part de pràctiques més pautada en algun institut, amb presència física i assistència d'algun tutor/a, almenys per als alumnes que no estan treballant com a docents."
- "M'hagués agradat fer una revisió amb el tutor, cara a cara."

- "M'hagués agradat visitar un centre educatiu que dugui a terme el projecte FPN en la totalitat de l'escola."
- "Vaig quedar molt sorpresa amb la funcionalitat del màster online. El fet de no viure a Espanya no va destorbar per res."
- "M'agradaria realitzar algun tipus de formació més específica de la part pràctica, és a dir, que ens ensenyin des de l'aula com dur a terme aquest tipus de sessions, ja que des d'un curs a distància es fa molt difícil assolir aquest domini."
- "L'únic que he trobat a faltar en el moment d'iniciar l'activitat ha estat informació sobre com funciona una aula virtual. Suposo que es donava per suposat aquest coneixement i segurament ha de ser així. Amb tot, si algú ha tingut alguna dificultat i ho ha manifestat ha estat atès immediatament."

VALORACIÓ DE LA DIRECCIÓ I COORDINACIÓ DEL MÀSTER

Des que vam començar el màster l'octubre de 2006, han passat ja uns quants anys. Vam començar pensant a cobrir un buit en la formació sobre el projecte i hem continuat amb la convicció que el màster ofereix un aprofundiment necessari a l'hora de conèixer totes les possibilitats que té el projecte de Filosofia 3/18.

Vam optar per la modalitat on-line per facilitar el seguiment del màster als professionals (sobretot, de l'educació) que treballen a jornada completa i als quals els pot suposar un impediment haver de desplaçar-se per assistir a uns cursos presencials. La tecnologia ens ha anat facilitant cada cop més aquesta tasca, tot i que és evident que, pel camí, perdem proximitat, vivacitat i cohesió de grup; aquest és el "hàndicap" de tots els ensenyaments virtuals. D'altra banda, però, oferim la possibilitat de seguir el màster a gent molt allunyada del nostre entorn local.

Com ja recull un dels comentaris, "l'autonomia pot convertir-se en un inconvenient, si no hi ha un diàleg fluid i un intercanvi d'experiències a través del fòrum". Aquest és un dels "cavalls de batalla" de la coordinació del màster: aconseguir cada vegada més que els fòrums del màster es converteixin en "comunitats" de trobament i diàleg, on els estudiants, professors i tutors del màster debatin, exposin i resolguin dubtes, comentin i intercanviïn informacions i experiències. És ben clar que un fòrum no podrà substituir mai la "comunitat de recerca" presencial que volen aconseguir en treballar amb Filosofia 3/18 a l'aula, però sí que podem fer que sigui el màxim de participatiu i enriquidor possible. L'oportunitat de comunicar-nos amb gent d'altres llocs s'ha d'aprofitar al màxim.

Una altra de les qüestions que surt de manera reiterada als comentaris dels estudiants és la de les sessions pràctiques: com es pot garantir una competència adequada en aquest aspecte des d'un màster on-line? L'estructura del màster té molt en compte aquesta qüestió. Tot i ser un màster on-line, es proporciona als alumnes alguns models de sessions reals de Filosofia 3/18 a les aules, que ells hauran d'analitzar i valorar a la llum dels continguts sobre els

programes i la metodologia del projecte que ofereixen els diferents mòduls del Màster. A més, hi ha un mòdul de pràctiques en el qual els alumnes, amb l'assessorament del seu tutor o tutora, han de realitzar un seguit de sessions pràctiques a l'aula, valorant a posteriori l'experiència i el seu propi paper en aquestes sessions. Precisament per la seva condició de virtual, el màster no pot oferir formació presencial, però sí que pot i ha de vetllar perquè tant l'anàlisi de les sessions-model com la pràctica pròpia a les aules siguin el més profitoses i enriquidores possible, a través de l'assessorament dels tutors i de la coordinació.

Esperem que la nova edició del màster sigui ben profitosa per a tots els que hi participen. Des del GrupIREF i el Departament de Filosofia de la Universitat de Girona continuarem treballant per oferir una formació de qualitat en un projecte amb grans potencialitats educatives, que ja han estat a bastament reconegudes i comprovades.

Màster Filosofia 3/18 On Line (P4C / FpN)

Us volem fer saber que el dia 10 d'aquest mes d'octubre el GrupIREF ha estat acceptat per unanimitat com Associació de la Universitat de Girona.

Novetats tardor 2013

Al weblog **PENSAR AMB EL CINEMA** inaugurarem la secció de **cicles** per treballar temes monogràfics:
<http://www.grupiref.org/pensar-amb-el-cinema/cicles/>

A finals d'octubre estaran a la vostra disposició els següents cicles:

CICLE DE L'AIGUA

INFANTIL

Sèrie Maisy. Maisy juga amb l'aigua, 2005

CICLE INICIAL

Kimu el jove explorador: Europa, 2010

Les aventures de Sammy, 2010

CICLE MITJÀ

Els reis de l'Àrtic, 2007

Abuela Grillo, 2009

CICLE SUPERIOR

Somni de l'aigua, 2007

Mar Aral

SECUNDÀRIA

También la lluvia, 2010

Flow, 2008

DONES FILÒSOFES

Agora, 2009. Alejandro Amenabar

Maria Querida, 2004. José Luís García

Hanna Arendt, 2012. Margarethe von Trotta

DONES CIENTÍFIQUES

Els mèrits de Madame Curie, 1997. Claude Pinoteau

El viatge de Jane, 2010. Lorenz Knauer

Temple Grandin, 2010. Mick Jackson

I al llarg del curs anirem omplint aquest espai amb cicles sobre:

Pel·lícules de Nadal
Pel·lícules per Nadal
Infanteses de fantasia
Mediambient
L'ofici de mestre
.....